

Úvod do biografického výzkumu

**BIOGRAFICKO-NARATIVNÍ PŘÍSTUP KE SBĚRU A
ANALÝZE DAT**

**SOC932 Analýza dat/PSY027 Analýza dat –
kvalitativní výzkum**

PS 2014

Lenka Formánková

Tematická struktura přednášky

- Co si pod biografickým přístupem představit?
- Jak se (ne)liší od narativního výzkumu?
- Co vše lze biografickým (a narativním) přístupem zkoumat?
- Jaké jsou typy biografického výzkumu?
- Kdo se mu v České republice a ve světě biografickému a narativnímu přístupu věnuje?

Co si pod biografickým výzkumem představit?

- Narativní výzkum jako zastřešující kategorie (Lieblich et al. 1998)
- Psychologický narativní výzkum
 - Zájem o jazykové významy, strukturu textu, symboly a témata ve vyprávění
 - Zájem o otázku identity, sebe-pojetí a sebe-prezentace
- Biografický výzkum
 - Zájem o životní dráhu
 - Zájem o analýzu životního příběhu v kontextu životní historie

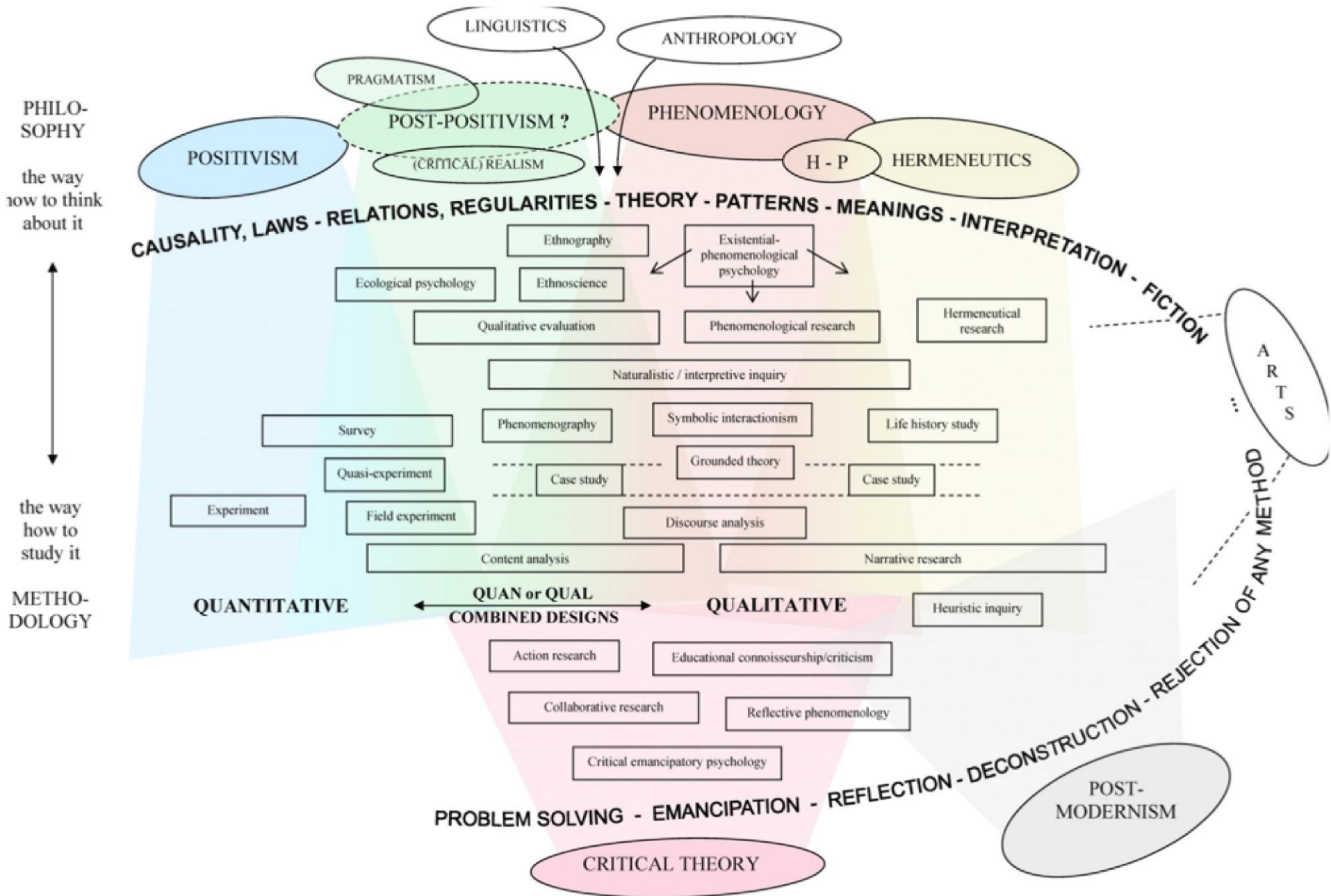

Figure: **Relationship between philosophy and methodology in social science and educational research**

Source: Niglas, K. (2004) The Combined Use of Qualitative and Quantitative Methods in Educational Research. Tallinn Pedagogical University. Dissertations on Social Sciences. Tallinn:TPÜ Kiriastus. ISBN 9985-58-298-5. (short version: <http://www.ear.ee/e-rmtk/sotsiaalt.htm>)

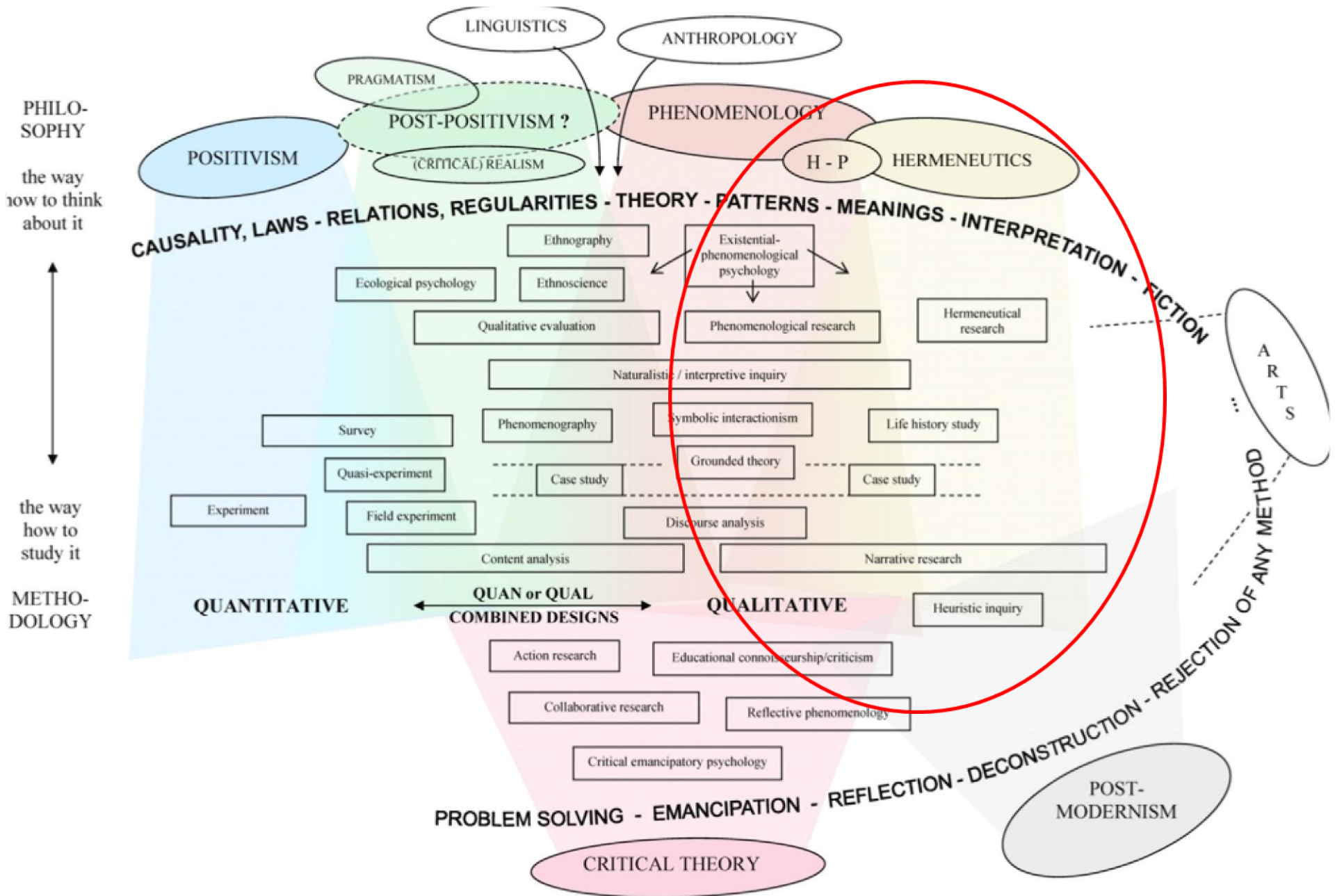

Figure: **Relationship between philosophy and methodology in social science and educational research**

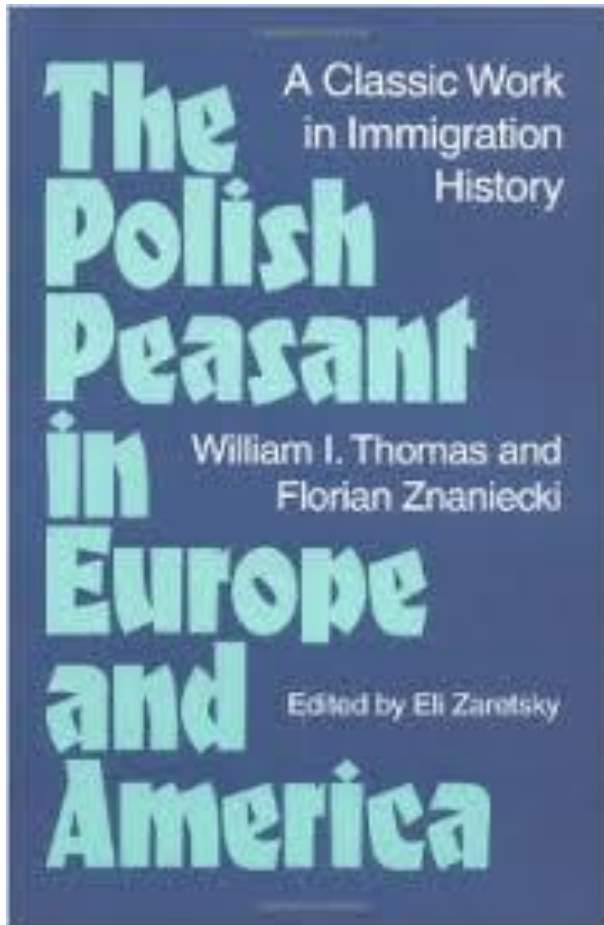
Source: Niglas, K. (2004) The Combined Use of Qualitative and Quantitative Methods in Educational Research. Tallinn Pedagogical University. Dissertations on Social Sciences. Tallinn:TPÜ Kiriastus. ISBN 9985-58-298-5. (short version: <http://www.ear.ee/e-rmtk/sotsiaalt.htm>)

Filosofické východisko

- *Lidé neustále dávají smysl světu kolem nich*
- *Dělají tak za interakce s druhými*
- *My jako vědci se snažíme dát smysl/ pochopit jejich hledání smyslu*
- *Proto musíme používat stejnou metodu, jakou oni používají při interpretaci svého světa – zdravý rozum (common sense)*

Dle A. Schutz

Počátky biografického výzkumu

- Od 1920s
- V rámci tzv. Chicagské sociologické školy
- Rozhovory s ekonomickými migranty

Návrat k biografické metodě „německá škola“

- Návrat k biografické metodě v 70. letech 20. století
- Přístup ke zkoumání životních příběhů (life-story approach)
- Marin Kohli
- Fritz Schütze - narativní metoda rozhovoru
- Gabrielle Rosenthal & Wolfram Fisher (Rosenthal) – biograficko-narativní metoda

Koncept biografie

- **Původně: osobní biografie jako nástroj sebe-prezentace a sebe-autentizace (Kohli)**
 - tzn. Výpověď o „realitě“
- **Od 90. let 20. st. Biografie jako sociální konstrukt (Fischer Rosenthal a Rosenthal)**
 - tzn. Výpověď o subjektivní konstrukci/představě žité reality

Pojetí identity v biografickém výzkumu

- Gabriele Rosenthal a Wolfram Fischer-Rosenthal
- Biografie nebo biografická konstrukce jako ekvivalent pojmu „identita“
- Vytváření identity = biografická práce
 - Biografické strukturování (biographical structuring)
 - Dosahování kontinuity a koherence v kontextu měnících se životních situací
 - Identita jako vytvářená v procesu změny a sociálně konstruovaná entita – nic získaného, statického, rigidního

Biografické strukturování

- Wolfram Fischer-Rosenthal
- Multi – vztahové
- Časované – vytvářené časem a čas vytvářející
- Proces stávání se sebou
- Interpretativní a konstruované

Koncept biograficity

- Martin Kohli a Peter Alheit
- **Schopnost jedince**
 - vytvářet něco čemu se sociální sebe-referenčnost/ sebe-odkazování
 - Umísťovat se / definovat se v kontextu/ ve společnosti
- Intuitivně dostupný vrozený vzorec
- Jedinci neustále interpretují a reinterpetují jejich život v kontextu žité zkušenosti
- Sami sebe vnímají jako aktéry/ aktivní tvůrce své biografie

Biographic-narrative interpretative method současnost I

- **Tom Wegrif a Prue Chamberlayne: Biographic-narrative interpretative method (BNIM)**
- **Psycho-sociální přístup**
 - Zkoumat životní události v kontextu celé životní cesty
 - Zájem o podoby subjektivity v lokálně-historickém kontextu
 - Možnost zachytit „vnitřní“ i „vnější svět“ a jejich interakce a vzájemný vztah
 - Zájem o žitou zkušenost a širokou paletu rozdílných perspektiv/pohledů na tuto zkušenost

Biographic-narrative interpretative method (BNIM) II

- Zaměření na datovanou a situovanou subjektivitu ve vyprávění (dated situated subjectivity)
- Důraz na komparativní a historický aspekt dat, na makro-, mezo-i mikro- rovinu zkoumané problematiky
- Systematický přístup ke sběru dat a jejich analýze:
 - Pravidla formulace otázek
 - 2 fáze interview
 - 1. fáze – iniciační
 - 2. fáze – zaměření se na vyprávění o konkrétních událostech
 - 3 kroky – analýza chronologie životního příběhu, tématická analýza, hlavní téma příběhu, komparace mezi jednotlivými případy

Témata současného biografického výzkumu

- Holokaust (Rosenthal)
- Migrace (Apitzch)
- Sociální znevýhodnění (Rustin, Wengraf)
- Pracovní dráhy
- Kultury péče (Chamberlayne)
- Transformace společnosti (post-komunistické země Zdravomyslova)
- ...

Biografický a narativní přístup v ČR

- Časopis Biograf
- Biografické konstrukce reality - Konopásek
- Etnografie –Stockelová
- Biograficko-narativní metoda (Křížová a kol.)
- Narativní analýzy (Chrz, Čermák)

Děkuji za pozornost!

- Otázky?